

Nr 273.

Av herr **Ewerlöf m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om försäkringsrörelse, m. m.*

Enligt det förslag till lag om försäkringsrörelse, som genom Kungl. Maj:ts proposition nr 50 förelagts riksdagen, erfordras för rätt att driva sådan rörelse särskild koncession, som meddelas av Konungen. Förutsättning för koncession är att rörelsen finnes »behövlig och även eljest ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet», varom föreskrift i lagförslaget intagits i 1 mom. tredje stycket av 4 § beträffande försäkringsaktiebolag och av 166 § i fråga om ömsesidiga försäkringsbolag.

1942 års försäkringsutredning, vars förslag legat till grund för propositionen, ansåg att koncessionsprövningen borde ske ur såväl kvantitativ som kvalitativ synpunkt. Kvantitetsbedömningen skulle avse att fastställa, huruvida behov förelåge av ett nytt försäkringsbolag, under det att den kvalitativa prövningen närmast skulle ta sikte på sättet att realisera det syfte, som uppställts för verksamheten. Utredningen föreslog därför som koncessionsvillkor, att rörelsen skulle vara »behövlig och därjämte ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet».

Mot införandet i lagen av det kvantitativa koncessionsvillkor, som ligger i ordet »behövlig», hava starka betänkligheter framförts i vissa remissyttrandena. Sålunda hava Svenska försäkringsbolags riksförbund och Svenska livförsäkringsbolags förening i sitt gemensamma yttrande bl. a. framhållit, att en koncessionsprövning från i främsta rummet kvantitativa utgångspunkter måste bygga på en utomordentligt ingående kännedom om marknadens både synliga och latent behov och om de existerande företagens kvalifikationer och ambitioner, en kännedom som en koncessionsbeviljande myndighet näppeligen kunde besitta. Ofta förutsattes svåra och ömtåliga avvägningar, för vilka ett verkligt objektivet underlag över huvud icke stode till buds. Det måste anses tveksamt, huruvida det skulle vara möjligt att genom en dylik behovsprövning bättre än genom fri konkurrens under materiell tillsyn och efter erforderlig kvalitetsbedömning tillgodose kraven på både en smidig anpassning efter förhållanden, som måste förutsättas komma att starkt skifta, och ett vid varje tidpunkt så effektivt och billigt försäkringsskydd som möjligt.

Enligt organisationernas mening syntes en materiell behovsprövning i och för sig både önskvärd och riktig, men vid denna prövning borde icke den

kvantitativa utan den kvalitativa bedömningen vara i princip avgörande. Ett bolag, vars tillkomst funnes vara ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet, borde sålunda icke förvägras att driva verksamhet. I själva verket borde någon motsättning icke anses föreligga mellan de kvantitativa och kvalitativa synpunkterna. Om tillkomsten av ett tillämnat bolag funnes vara utvecklingsfrämjande, fyllde det redan därigenom ett behov, och koncession borde därför beviljas. Det kunde väl näppeligen ifrågakomma att ett bolag, som ansåges ägnat att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet, likväl förklarades icke vara behövt. Å andra sidan vore det uppenbart, att ett bolag, som icke vore utvecklingsfrämjande, icke borde komma till stånd, enär behov av ett sådant bolag icke i något fall kunde anses vara för handen. Att under sådana förhållanden medtaga även ett kvantitativt villkor och i lagtexten skjuta det så i förgrunden som skett i utredningens förslag vore onödigt och vilseledande samt medförde risk för att koncessionsprövningen framdeles kunde ledas in på spår, som försäkringsutredningen själv knappast torde ha avsett.

Organisationerna föreslogo därför, att det kvantitativa koncessionsvillkoret icke skulle uttryckligen nämnas i lagtexten.

I anslutning till denna kritik uttalar föredragande statsrådet i propositionen, att en fri konkurrens i regel verkar effektivitetsbefrämjande och att man av denna anledning bör inom näringslivet eftersträva största möjliga etableringsfrihet. På försäkringsväsendets område anser emellertid statsrådet speciella förhållanden föreligga, vilka motivera en undantagsställning, särskilt i fråga om livförsäkringen med dess långfristiga avtal. Utan att beröra de principiella aspekter på behovsprövningen, som ovan återgivits, anser statsrådet det från samhällelig synpunkt nödvändigt att i fråga om försäkringsverksamheten genomföra en viss sådan prövning, även om denna i konkreta fall kan te sig vansklig och därför måste utövas med försiktighet.

Med den jämkning av författningstexten från enligt försäkringsutredningens förslag »behövt och därjämte» till enligt propositionen »behövt och även eljest» torde ha avsetts ett visst tillmötesgående av den från försäkringsväsendets centrala organisationer framförda argumenteringen rörande det inbördes sammanhanget mellan de kvantitativa och kvalitativa koncessionsvillkoren. I själva verket torde dock den ändring, som sålunda vidtagits, innebära en skärpning i jämförelse med försäkringsutredningens förslag.

De synpunkter på den föreliggande frågan, som framförts av Försäkringsbolagens riksförbund och Livbolagsföreningen och som finnas redovisade i propositionen å s. 152—155, tala enligt vår mening bestämt för att något kvantitativt koncessionsvillkor ej bör uttryckligen upptagas i lagtexten. Tillräckligt utrymme för den behovsprövning, som kan vara erforderlig, torde

erhållas genom villkoret, att verksamheten skall vara ägnad att främja en sund utveckling av försäkringsväsendet. Vi hemställa därför,

att riksdagen för sin del ville besluta, att i Kungl. Maj:ts genom proposition nr 50 framlagda förslag till lag om försäkringsrörelse orden »behövlig och även eljest» skola utgå ur 4 § 1 mom. tredje stycket och 166 § 1 mom. tredje stycket, samt vidtaga härav betingad ändring i 4 § 3 mom. i förslaget till lag angående införande av nya lagen om försäkringsrörelse.

Stockholm den 10 mars 1948.

K. G. Ewerlöf.

John Bergvall.

V. Ljungdahl.